

Sivan SOTE

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Alle 25-vuotiaiden maksuton ehkäisy ja seksuaaliterveyden edistäminen ja toiminnan jatkon turvaaminen vuoden 2023 jälkeen

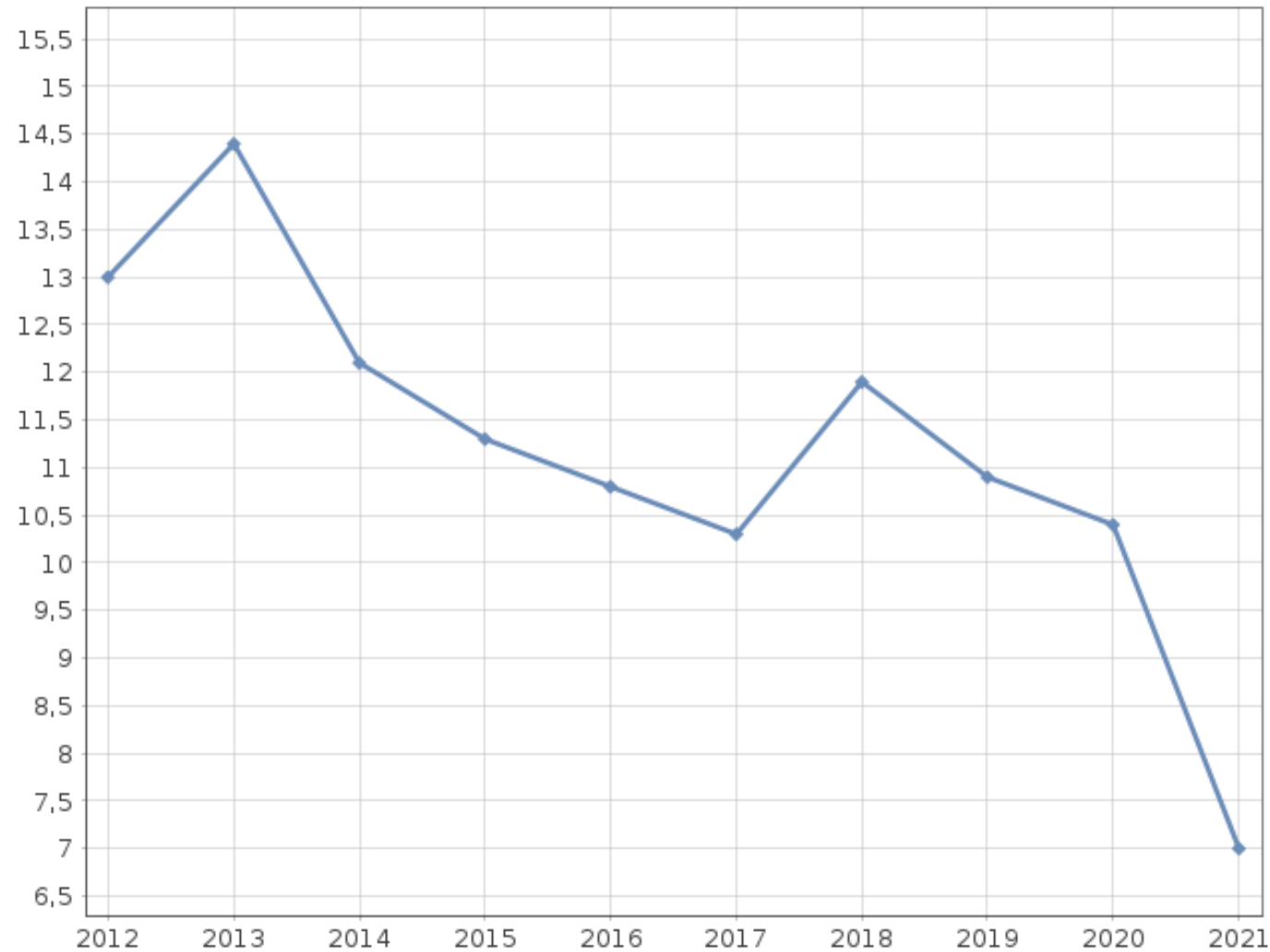
Apulaisyllilääkäri Ulla Korhonen, projektisuunnittelijat Anna-Kaisa Ikonen ja
Anne Kurkinen, projektiasiantuntija Liisa Karvonen

Maksuttoman ehkäisyn ja seksuaaliterveyden edistämisen nykytila

- Maksuttoman ehkäisy kokeilu alle 20-vuotiaille käynnistyi 9/-21
- Laajentui alle 25-vuotiaisiin 9/-22 Tulevaisuuden sotekeskushankkeen tukemana
- Jakelua toteutetaan ehkäisyneuvoloissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. YTHS:n asiakkaan voivat asioida Self-palvelun tai neuvolan puhelinpalvelun kautta.
- Kattava valmistevalikoima
- Kouluterveyskysely v-21, Pohjois-Karjala (8.-9.lk/lukio 1.-2.lk/amm.oppil.)
  - **Tarvitsee halvempia ehkäisymenetelmiä 14,3% / 24,4% / 19,9%**
  - **Tarvitsee ilmaisia kondomeja 18,9% / 19,2% / 18,6%**
  - Tarvitsee enemmän tietoa seksitaudeista 8,2% / 11,4% / 7,5%
  - Tarvitsee keskustelua seksuaalisuudesta 6% / 6% / 5,8%
- Webropol-kyselyssä (alkukesä -22, vastaajia 338) nousi esiin em. aiheita, mutta kaivattiin esim. myös lisää tietoa sukupuolen moninaisuudesta ja hedelmällisyydestä.

Raskaudenkeskeytykset alle 25-vuotiailla / 1 000 15 - 24-vuotiasta naista info ind. 232

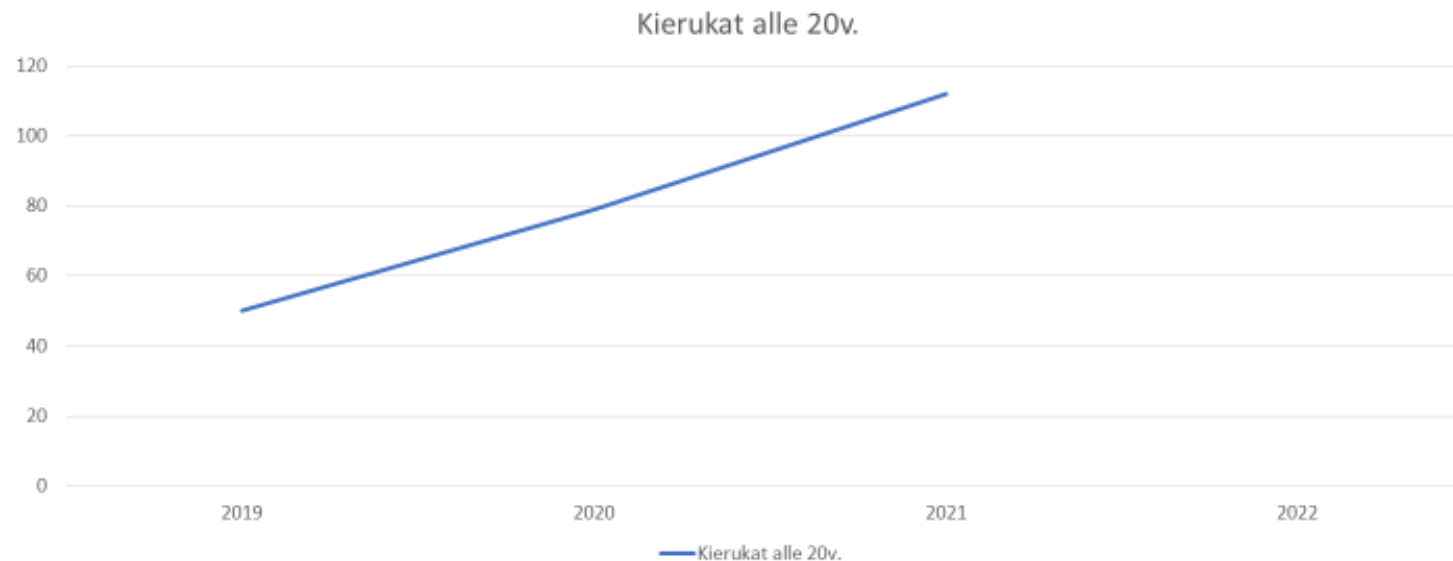
Pohjois-Karjala

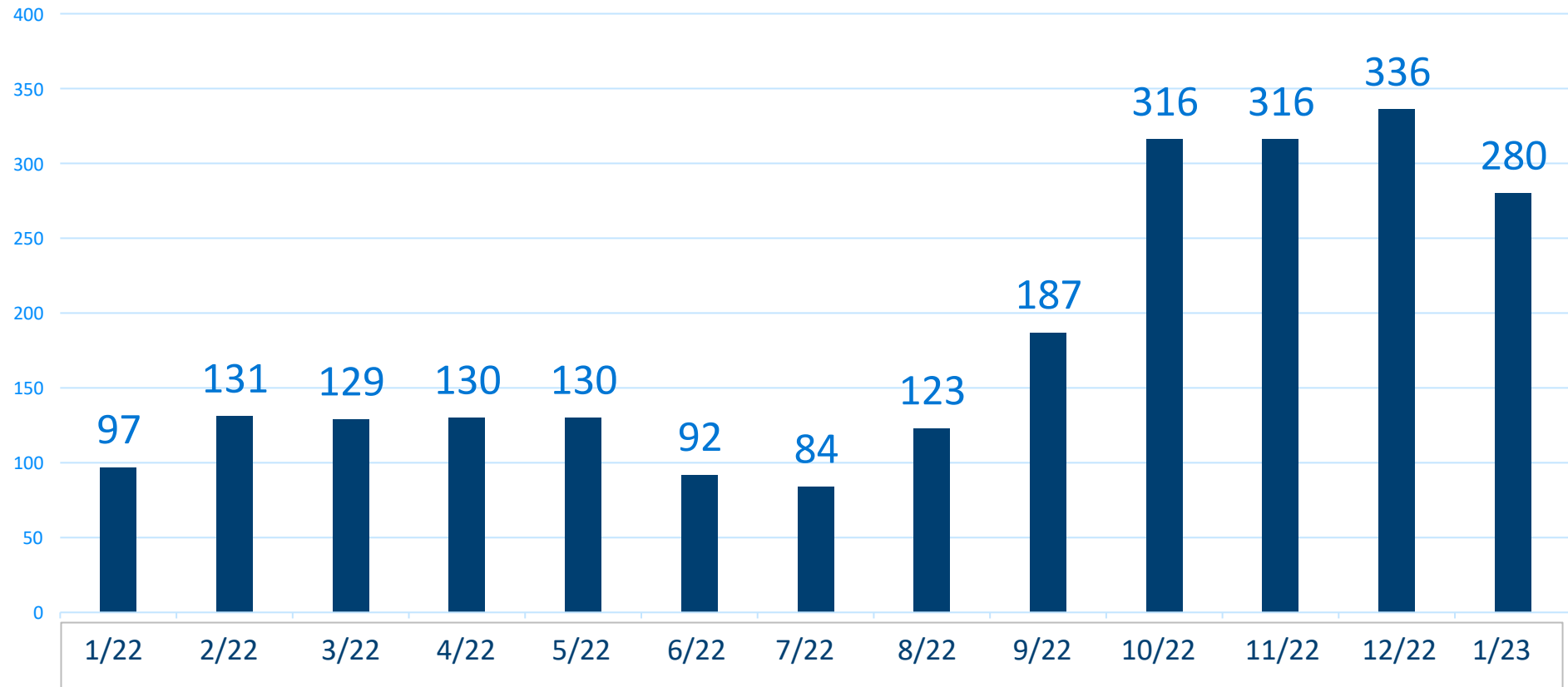
 Raskaudenkeskeytykset
alle 25-vuotiailla / 1 000 15
- 24-vuotiasta naista

Maksuttoman ehkäisyn ja seksuaaliterveyden edistämisen nykytila

Kierukan asetukset alle 20v.

Maksuttoman ehkäisyn käynnit 1/22 – 1/23

Tutkimustietoa

- Hyvinvointikuilun kaventaminen ja eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen on itsessään myös nuorten seksuaaliterveyden edistämistä (Kuortti et al. Duodecim 2018)
- Nuorten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on yhteydessä päihteiden käyttöön (KH-suositus, raskauden ehkäisy)
- Ehkäisyn laiminlyönti on yleisempää nuorilla, jotka ovat aloittaneet seksielämän nuorena tai joilla on useita seksikumppaneita (KH-suositus, raskauden ehkäisy)
- Vantaa: raskaudenkeskeytysluvat laskivat maksuttoman ehkäisyn saatavuuden laajenemisen jälkeen: 15-19-vuotiaiden ikäryhmässä peräti 36 %, ja 20-24-vuotiaiden ikäryhmässä 14 % (Gyllenberg et al Am J Public Health 2018)

Tutkimustietoa

- Teini-iässä raskaaksi tulleiden naisten psykiatrisen sairastuvuuden ja ennenaikaisen kuoleman riski on suurentunut ja ne jatkuvat pitkälle aikuisikään asti (Jalanko et al Duo 2023)
- Teiniraskaus ei yksin selitä suurentunutta riskiä, vaan kyseessä on useista eri tekijöistä muodostuva kokonaisuus (Jalanko et al Duo 2023)
- Nuorisoystävälliset terveystalvelut ovat keskeisiä ehkäistäessä teiniraskauksiin liittyviä terveysongelmia (Jalanko et al Duo 2023)

Huomattuja kehittämistarpeita

- Nuorten seksuaaliterveysneuvola
  - Yhden pysähdyksen taktikka (th, seksuaalineuvoja, lääkäri)
  - Matalan kynnyksen palvelu
  - Chat osana palvelua, palvelua saatavilla koko hyvinvointialueelle
  - Nuoret toivovat läsnäolovastaanottoa
  - Noutoautomaatti ehkäisyvalmisteille

Asiakkaan polku / Case 1

- Käynti terveydenhoitajan vastaanotolla. Tarve ehkäisylle, mutta jää vielä pohtimaan.
- Nuori jättää ehkäisyn aloittamatta, koska ei ole rahaa ehkäisyä varten ja kumppani ei halukas maksamaan eikä halua käyttää kondomia
- Raskaus ja raskauden keskeytys
- Nuorella ilmenee ahdistuneisuus ja unettomuus
- Tarve mielenterveyspalveluille, opinnot keskeytyneet? Tulevaisuus työelämässä?
- Päihteiden käyttö, rikollisuus?

Kustannukset:

Terveydenhoitajakäynti: 63 €

Raskauden vuoksi käynti lääkärin vastaanotolla: 242 €, lähete naistentautien poliklinikalle

Naistentautien poliklinikkakäynti/raskauden keskeytys: 622 € (vuodeos. seuranta 140 € + 2 581 €, jos kaavinta päivystyksellisesti *)

= 927 €

(= 3 648 €, jos kaavinta)

Käynti opiskeluterveydenhuollossa, th: 63 €

Yhteydenotto mielenterveys ja päihdepalveluihin: puhelinkäynti 80 €, hoitajakäynti 5x a´206 € =1 030 €, lääkärikäynti 262 €

Yhteensä: 2 362 € / 5 083€*

Nuorisopsykiatria hoitotarpeen arviokäynti 256 €, jatkokäynti 192 €, osastohoito pv 715€, yleissairaalapsykiatriakäynti 208 € ...

Asiakkaan polku / Case 2

- Tarve ehkäisylle, maksuton ehkäisy ja siihen liittyvä terveysneuvonta.
- Tulee esille psyykinen vointikin ja parisuhteen epävarmuus. Keskustelua parisuhteen tasa-arvoisuudesta.
- Maksuton ehkäisy (pilleri) aloitettu ja sovittu, että seurantakäynnille tulee yhdessä kumppanin kanssa.
- Vaihtoehtoisesti pitkäkestoinen ehkäisy (kierukka tai kapseli)

Kustannukset:
Terveystieteiden
käynti 63 €

Maksuttomat pillerit
vuodeksi ~20 €

Seurantakäynti th, 63 €

Yhteensä: 146 €

Kierukka 32 € – 107 €
(kesto 3-10v)

Kapseli 81 € (kesto 4v)

Kierukan/kapselin
asetus neuvolalääkäri
242 €

Kustannuksista

- Kokeilun perusteella palvelu on löydetty hyvin ja se on ollut vähintäänkin niin suosittua, kun ennakkoon odotettiin.
- Maksuttoman ehkäisyn jakelun kustannuksista suurin osa tulee valmisteista.
- V 2019 kondomien jakelu alle 25v. (tähän ei osoitettu lisäbudjettia)
- VV. 2021-2022 budjetoitu sisäisin järjestelyin 40 000€/vuosi, jolla valmisteet alle 20v.
- **Valmisteisiin arvioitu tarve yhteensä 150 000€/vuosi, kun jakelu koskee alle 25v. nuoria.** Tämä näyttäisi kokeilun perusteella toteutuvan.
- Nuorten seksuaaliterveysneuvolasta lisäkustannuksia mahdollisesti tilavuokrasta?

Mitä maksuton ehkäisy merkitsee nuorille?

- Osoitus siitä, että arvostetaan ja panostetaan nuoriin
  - Tasa-arvoisuus
  - Taloudelliset seikat
  - Seksuaaliterveys on keskeinen osa hyvinvointia ja terveyttä
-
- Maksuttoman ehkäisyn jatko
    - Voisiko manuva olla osallisena mahdollisen valtuustoaloitteen tekemisessä?

Nuorissa on tulevaisuutemme. Jos olet tätä mieltä niin...

Nuorissa on tulevaisuutemme. Jos olet tätä mieltä niin....

SHOW ME THE MONEY!